

nekoliko preveč na veliko osnovala. Gospod Rabar je z gladko pisavo svojo nekoliko potolažil tiste družabnike, ki so prejšnjim zvezkom očitali, da so preučeni. Ker je Matica razven Rabara pridobila še dva druga nova pisatelja za občo zgodovino, upamo, da se bode to imenitno delo odslej redno nadaljevalo. — Znani preiskovalec hrvaške minulosti, gospod *Radoslav Lopašić* je spisal novo monografijo iz hrvaške zgodovine pod naslovom „*dva hrvaška junaka Marko Mešić in Luka Ibrišinović*“, lično knjigo (VIII + 167 str. vélike osmerke in sedem podob), katero je Matica izdala na sponin dvestoletnice osloboditve Slavonije in Like od turškega gospodstva (l. 1689) — *Dr. Ivan Broz* podaje nam 2. zvezek „*Crtic iz hrvaške književnosti*“, v kateri nam (na 196 stranéh vélike osmerke opisuje staro crkveno književnost. Ni je knjige, ki bi jo Slovencem tolikanj priporočali, kakor te »Crtice«, v katerih nam gospod Broz prijetno in vsakemu lahko umevno pripoveduje o književnosti (letos o glagolski in bogomilski), a človek čita, kakor bi čital lep roman, od katerega se ne more ločiti. Takó bi moral pisati vsak, kdor hoče o znanstvenih stvareh pisati popularno in — v duhu slovenskem. Kdor čita hrvaški, naj vse-kakor čita te Brozove »Crtice«, na vso moč pa jih priporočamo slovenskim pisateljem, da vidijo, kakó treba slovenski misliti. — Za zabavno knjižnico je priljubljeni pisatelj *Jos. Evg. Tomić* spisal pripovedko „*Enin-Agino Ljubo*“, v kateri je glavni junak Bošnjak vere mohamedske. Ta pripovedka bode dobro došla Hrvatom v Bosni, zlasti mohamedancem, katerim se je »hrvaška Matica« že prej nekoč prikupila s podobno Tomičevo pripovedko. — Pod žalostnim naslovom »Biedne priče« je zdaj najrodovitnejši hrvaški pisatelj *Šandor-Gjalski* priobčil sedem majhnih pripovedek, v katerih nam prav živo in realistično riše žalostno, pa tudi resnično stran življenja hrvaškega. Mi smo v »Zvonu« že večkrat omenjali vrline Gjalskega, pa jih ne trebamo znova poudarjati, le to naj še dodamo, da se njegove povesti prevajajo v druge jezike in da so tudi Srbi jeli priobčevati spise iz plodnega njegovega peresa ter s tem dejansko dokazali, da ga ni razločka med Hrvati in Srbi. — Novinec v zabavni knjižnici matičini je letos mladi pisatelj *Vjenceslav Novak*, ki je v pripovedki „*Pavuo Šegota*“ opisal usodo nesrečnega djaka primorca. Posebno radostno bode vsak družabnik matičin pozdravljaj starega hrvaško-srbskega pesnika *Matija Bana* v Belemgradu, ki je izpeval in Matici hrvaški prepustil „*Kneza Nikolo Zrinjskega*“, dramo v petih dejanjih, v kateri nam kaže Zrinjskega junaka in se v tem popolnoma loči od nemškega pesnika Körnerja, ki je v znani svoji tragediji čisto drugače obdelal istega junaka. Gotovo vsem Hrvatom, zlasti pa dalmatinskim, ustregla je Matica, da je znova in v prav lični obliki dala tiskati duhovite in jedrnatih naukov polne „*Iskrice*“, katere je pred pol stoletjem naródu svojemu napisal *Nikolaj Tomaseo*, predno se je preselil v Italijo, kjer je potem postal najslavnejši italijanski pisatelj dóbe svoje. Prof. Milčetić je dodal primeren životopis imenitnega moža in nekoliko pojasnila književnemu njegovemu delovanju. —

Razven teh prelepih knjig in knjižic je Matica hrvaška založila II. del „*Herodotove povjesti*“, ki jo je iz grškega izvrstno pohrvatil naš rojak prof. dr. *Musić*; izdala pa tudi prvi zvezek »knjižnice za hrvaške trgovce«, za kateri je vseučilišni prof. dr. *Lorkovič* spisal: „*Počela političke ekonomije*“. Toliko ob kratkem o letošnjih knjigah Matice hrvaške, ki jo kar najbolj priporočamo tudi vsem Slovencem, kateri čitajo hrvaške knjige

V hrvaški književnosti je tudi letos takó, kakor je bilo zadnja leta; najboljše moči pobirajo književna društva, premnogo duševnega kapitala pa se troši na potrebne in nepotrebne časopise. V samem Zagrebu izhaja kakih sedemindvajset listov, a med njimi petero velikih dnevnikov, kajti dandanes hoče vsako društvece in vsak stan imeti svoje glasilo. To je koristno in mogoče pri velikih naródi, malim pa utegne biti v škodo ter priča o slabem gospodarstvu. Sploh je velika napaka, če mali naródi mislijo,

da morajo imeti prav vse tiste naprave, ki jih imajo veliki. Da je res tako, čutimo v naši, slovenski in hrvaški, književnosti. Potem pa še nekaj zavira razvoj tiste literature, ki vodila svojega ne dobiva od književnih družeb, in to je nedostatek prijateljske zaveze med pisatelji, ki bi drug z drugim imeli občevati, shajati se med seboj in se posvetovati o literarnih potrebah naroda svojega. To bi bilo njim samim, pa tudi njih založnikom in naródu na korist. Prav zato, ker med pisatelji ni takšne zaveze, založniki ne vedo, kaj bi začeli, pa drug drugemu „delajo konkurencijo“. Takó izdava jeden hrvaški knjigar „narodno biblioteko“, drugi „hrvatsko biblioteko“, tretji „universalno biblioteko“, a zdaj je četrti osnoval „novo hrvatsko zabavno biblioteko“! Nasledek te nepotrebne konkurencije je, da čisto mali snopiči teh »bibliotek« le prav počasi hodijo na dan. Najstarejša je „narodna“ v Dubrovniku ter nam v XXV. zvezku podaja 1. snopič „narodnih pesem“, ki jih je nabral rodoljubni duhovnik Baldo M. Glavič. „Hrvatska biblioteka“ v Zagrebu je narasla za tri nove snopiče. Za 1. je N. Kokotović preložil Königovo „u morskih valovih“, v 2. je tiskan Grigorovićev „izgubljen život“ v prevodu od Avg. Harambašića, a 3. ima tri majhne pripovedke: „Utvora Karla XI“, „Francesco Foscari“ in „Susret“ od Vsevoloda Garšina. — V XI. snopiči „universalne biblioteke“ čitamo „Pučke pripoviest“ od Tolstoja, ki jih je na hrvaški jezik preložil Sergej Jurjevič Hetmanov. — V 1. snopiči „nove hrvatske zabavne biblioteke“ pa je urednik Stjepan Širola pod imenom „U dokolici“ priobčil devet manjših pripovedek in értic. Podobne tem malim publikacijam so tri knjižice, ki so v Varaždinu prišle na svetlo in nam prinašajo tri pripovedke: „Vražjo četo“, „Bana Frankopana pred Varaždinom“ in „Crno kraljico“. Ravno tako je N. Kokotović v Zagrebu prevedel in v posebni knjižici izdal „pet ruskih pripovedaka“ in sicer „Gradski život“ in „Seoski život“ od Tolstoja, „Bilješke nepoznata čovjeka“ od Dostojevskega, „Dieca“ in „Prijateljice“ od Bjelinskega. Tu nam je omeniti, da je od vélikega Tolstojevega romana „Vojna i mir“ že deset snopičev prišlo na svetlo. Da je hrvaški prevod dober, porok nam je pesnik Avgust Harambašić, ki nam v gladkem hrvaškem jeziku podaje imenitno delo slavnega ruskega pripovedovalca. Priporočamo to lepo knjigo kar najtopleje tudi Slovencem, a zajedno jih opozarjamo na novo izvorno hrvaško delo, na prelepo pripovedko „Preko mora“, ki jo je napisal dobro znani in že večkrat omenjeni romanopisec Eugen Kumičić. Že dolgo smo pogrešali novih plodov tega tolikanj milega in prijetnega pripovedovalca, ki nam zlasti življenje poštenih in treznih naših Primorcev zna takó resnično kazati, da nam ga najboljšé zrcalo ne bi moglo pokazati bolje. To nam najnovejši roman „Preko mora“ znova priča, vendar želimo le to, da ne bi več morali takó dolgo čakati na nov plod iz spretnega Kumičićevega peresa. Knjiga obseza več snopičev „hrvatske biblioteke“. — Redka prikazen v naši književnosti je „Kraljev hir“, libretto za opero v jednom dejanji, ki ga priporočamo ljubljanskemu dramatičnemu društvu. Besede sta spisala Avg. Harambašić in Stj. pl. Miletić, glasbo pa je zložil slavnoznani hrvaški skladatelj Ivan pl. Zajc. — Zanimive za poznavanje posebnega, zdaj že minulega življenja bivših hrvaških krajišnikov so „Crtice iz krajiške ratne prošlosti“, (l. 1796. — 1866.), katerih je ugledal svet 1. zvezek, a pisatelj gospod Bogoljub Poznanić nam jih obeta deset. Dobro nam došli! — Veselo naznanjamo prenovljeno in dopolnjeno didaktično pesem „Sjetva i Vršidba“, v kateri nas plemeniti jugoslovenski rodoljub Jovan Sundečić zopet in zopet vzpodbuja na medsobno zlogo in vzajemnost ter budí na neutrudno in stanovitno delo na polji národnem. — Na svetlo je tudi prišla II. knjiga „narodnih pjesama“ mohamedanskih Hrvatov v Bosni in Hercegovini od Koste Hörmana, čegar I. knjigo je prof. Jagić v „slovanskem Arkivu“ pohvalil. — Lep mlad plod na beletrističnem polji je „Zvonimir“, almanak hrvatske omladine za godinu 1889“, ki so ga izdali hrvaški vsenčilišniki na Dunaji. — Marni in priljubljeni pisatelj za mladino,

gospod *Ljudevit Tomšić* v Zagrebu, jel je od novega leta zopet izdavat svoj »*Bršljan*«, list za mladež, zajedno pa je hrvaški pedagoško-književni zbor izdal II. del njegovega »*Sicla za pouku i zabavu*«. Isti književni zbor je tudi dal na svetlo II. knjigo Rousseau-ovega »*Emil*« v hrvaškem prevodu ter XV. zvezek »*knjižnice za mladež*«, v katerem je tiskan »*Pavao Mantegazza*«. Kot priloga šolskemu listu »*Napredku*« je od novega leta jel izhajati »*Risar u pučkoj školi*« od veččaka učitelja Kutera. Tistim, ki se zanimajo za stanje ljudskih šol in učiteljev, priporočamo knjižico »*Zakon o uredjenju pučke nastave i obrazovanja pučkih učitelja u Hrvatskoj i Slavoniji*«.

Iz higijenske literature naznanjamo dve novi knjižici, dr. *Lobmajerjevo* razpravo »*Najbolja zamjena materinoga mleka*« in dr. *Selakovo* »*Sudsko medicino*«. — Nov plod na polji duhovne književnosti hrvaške je »*hrvaški katolički propovjednik*«, ki od novega leta izhaja v Varaždinu v mesečnih zvezkih. Omeniti pa nam je tudi »*Besjedu sv. Gregora Naziančanika o svećeničtvu*«, ki jo je iz grškega jezika na hrvaški preložil dr. J. Rieger ter ji dodal nekoliko opazek in črtice iz življenja sv. Gregorija. — Učeni vseučiliški profesor dr. *Ante Bauer* je napisal zanimivo oceno Šulekove akademične razprave: »*Područje materijalizma*«. — Ker se v Ljubljani ravno napravlja vodovod, opozarjamo dotične kroge na razpravo vseučiliškega profesorja dr. *Pilarja*: »*Zagrebački vodovod sa gledišta geološkoga i hidrografijskoga*«. — Ker se je na Hrvaškem prav veljavna stranka jela poganjati za fonetični pravopis, začelo se je to imenitno vprašanje tudi v časopisih in knjižicah prav živahno obravnavati. Danes omenjamo dveh takšnih knjižic; prvo je napisal *Marcel Kušar* v Dubrovniku pod naslovom »*Nauka o pravopisu jezika hrvatskoga ili srpskoga*«, v drugi pa *Fr. Š. Kuhač* v Zagrebu razpravlja »*o hrvackom ili srpskom pravopisu na temelju glazbene eufonije*«. — Obe knjižici priporočamo slovenskim jezikoslovcem. — Statistiški urad v Zagrebu je izdal novo knjigo: »*Političko i sudbeno razdielenje kraljevine Hrvatske i Slavonije*«; profesor *Dane Gruber* je spisal in priobčil razpravo »*Vojevanje Ljudevita I u Dalmaciji*« (l. 1342 - 1348.); a dr. *Zoch* v Osjeku je izdal 23. zvezek že večkrat naznanjene »*hrvatske enciklopedije*«. — *Jugoslovenska akademija* je na svetlo dala XVI. knjigo »*Starih pisaca hrvatskih*«, za katero je profesor *Budmani* uredil spise *Petra Zoranića*, *Antona Sasine* in *Savka Gučetić-Bendeševića* in vsem spisal primerne životopise. Tudi je prišel na svetlo »*Ljetopis jugoslovenske akademije za godinu 1888*« ter XCIV. knjiga akademijskega glasila »*Rada*«, v katerem prof. *Valjavec* nadaljuje obširna svoja preiskavanja o »*naglasu u (novi) slovenštini*«; prof. *Nodilo* svoja o »*Religiji Srba i Hrvata u pjesmah i pričah*« in pojašnjuje religijo o »*grobu*«; prof. dr. *Fr. Vrbančić* pretresuje »*rad hrvatskoga zakonarstva na polju uprave od godine 1861. do najnovijega vremena*«; prof. *Luka Zore* pa priobčuje »*Alegorije u Gundulićevoj Osmanidi*«. —

Neuvelo cvieće. Izabrane popievke slavnoga hrvatskoga glasbotvorca *Vatroslava Lisinskoga*. To je náslov zvezku, obsezajočemu dvanajst večjih samospevov s spremljevanjem klavirskim, katerega je uredil in nedavno izdal slavnoznan hrvaški muzikolog in profesor glasbe *Fr. Š. Kuhač*. Kakeršen pomen ima za literaturo slovensko naš Vodnik, rekel bi, tisti pomen ima Lisinski za hrvaško glasbo. Razven tega je ime Lisinskega pa še tudi v tesni zvezi s prepородom naróda hrvaškega v dóbi »*Ilirstva*«, kajti njegove pesmi so tedaj mogočno delovale na probudo naródo. Poleg imena Gajevega, voditelja tedanje dóbe, svetilo se bođe vedno tudi ime Lisinskega v zgodovini národnega prepóroda hrvaškega. Skladbe Lisinskega, posebno milozvoneče njegove pesmi, razširjene so ne le po Hrvaškem, ampak po vsem slovanskem jugu. Tudi v vzporedih naših besed in koncertov bilo nam je ime Lisinskega že pogosto in vedno mil gost. Mnogo njegovih pesmij se je pri nas takó udomaćilo, kakor bi bile zrasle prav na naših tleh. Njegovi